

Kirje

18.2.2021

VN/13450/2020

VN/13450/2020-PLM-106

Liikenne- ja viestintäministeriö

Puolustusministeriön hallinnonalan lausunto Valtioneuvoston periaatepäätöksestä logistiikan digitalisaatiosta

Liikenne- ja viestintäministeriö on 3.2.2021 päivätyllä asiakirjalla pyytänyt lausuntoa Valtioneuvoston periaatepäätöksestä logistiikan digitalisaatiosta. Puolustusministeriö kiittää lausuntomahdollisuudesta ja toteaa, että tähän lausuntoon on koottu ministeriön ja Puolustusvoimien näkemykset.

Liikenne- ja viestintäministeriön koordinoimana on laadittu logistiikan digitalisaatiostrategia, Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 2020:13, 5.10.2020, jossa on määritelty visio, tavoitteet ja toimenpiteet logistiikan digitalisaation kehittämiseksi ja edistämiseksi. Valtioneuvoston periaatepäätöksen luonnoksessa kuvataan keskeisiä valtioneuvoston toimia kyseisen strategian tavoitteiden saavuttamiseksi.

Yleiset havainnot

Logistiikkajärjestelmän merkitystä tulisi tarkastella yhteiskunnan toimivuuden tai huoltovarmuuden näkökulman lisäksi myös kansallisen turvallisuuden ja maanpuolustuksen näkökulmasta. Näiden välinen ero konkretisoitui koronapandemian alkuvaiheissa: yhteiskunnan toimivuus, toimitusvarmuus sekä huoltovarmuus joutuivat koetukselle ilman että varsinaisesti kansallinen turvallisuus tai maanpuolustus vaarantuivat.

Vihamieliset tahot voivat kohdennetuilla toimilla vaikuttaa kansalliseen logistiikkajärjestelmään ja sitä kautta maanpuolustukseen. Logistiikan digitalisaation turvallisuuden erityisvaatimukset tulisi huomioida periaatepäätöksessä erikseen sekä kuvata Liikenne- ja viestintäviraston lisäksi muiden viranomaisten roolit logistiikan digitalisaation kehittämisessä kansallisen turvallisuuden huomioimiseksi.

Tieto on digitalisaation polttoaine ja perusedellytys. Tiedon avulla voidaan parantaa logistista toimintaa, mutta lisäksi on tärkeä tunnistaa kansallisen turvallisuuden kannalta sensitiiviset tiedot ja huolehtia tietoturvallisuudesta. Perusajatus eri toimijoiden tietojen keräämisestä ja hyödyntämisestä toiminnan optimointiin kokonaisuutena on erittäin kannatettava. Kuljetustietojen tilastointi ja niistä tehtävät analyysit nähdään tärkeänä kansallisena keinona arvioida kansallista tilaa, esimerkiksi huoltovarmuuden näkökulmaa, häiriötilanteissa. Tietojen kerääminen ja hyödyntäminen korostuvat myös poikkeusoloissa, jolloin puolustushallinnon näkökulmasta yhteiskunnan resurssien käyttöä on kyettävä optimoimaan yli yksittäisten toimijoiden tai alueiden. Tietojen keräämisestä ja hyödyntämisestä syntyvien palveluiden tietoa, taltiointia ja jakoa on kyettävä rajoittamaan sensitiivisten kuljetusten ja asiakastietojen osalta.

Viittaukset digitalisoinnin tuomiin ympäristöpäästöjen pienentämiseen ovat kannatettavia. Merkittävä osa Puolustusvoimien sodan ajan käyttöön tarvittavista ajoneuvoista on siviilistä käyttöön otettavia ottoajoneuvoja. Laajamittainen ajoneuvojen sähköistäminen tai korvaavien energiaratkaisuiden käyttöönotto pienentävät Puolustusvoimien mahdollisuutta ottoajoneuvojen käyttöön. Tämä voi

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 31
00131 Helsinki

Eteläinen Makasiinikatu 8 0295 16001
Helsinki +358 295 16001

kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

pitkällä aikavälillä lisätä Puolustusvoimien rahoitustarvetta sotilaskäyttöön tarkoitettujen ajoneuvojen hankkimiseen.

Strategiassa kuvattu ympäristövaikutusten arviointi tulee tehdä laajempaan kokonaisuutena kattavaan koko logistiikkatoimialan sekä tuotantotoiminnan. Vaikka toisaalta kuljettaminen aiheuttaa merkittävän ympäristökuormituksen, kokonaislogistiikan tarkastelulla voidaan ohjata markkinoita. Esimerkkinä tuotteisiin merkittävä ”hiilijalanjälkitieto” voi tulevaisuudessa ohjata tuotantotoiminnan siirtymistä lähemmäs markkina-alueita. Lisäksi asiakastilaukseen (ml. ennusteeseen) perustuvan tuotannon ja ilman välivarastointia tapahtuvan toimituksen ympäristökuormitus on monessa tapauksessa alhaisin.

Havainnot kyber- ja tietoturvallisuudesta

Periaatepäätöksen luonnoksessa logistiikan kyberturvallisuuden kokonaisuus tulee esille logistiikan digitalisaatiostrategiaa paremmin logistiikan omista tarpeista eikä nojaudu yleisiin kyberturvallisuuden kuvauksiin. Kuitenkin logistiikan digitalisaation kyberturvallisuutta tulisi kehittää yhteistyössä muun kyberturvallisuuden kehittämisen kanssa tunnistuen ja hyödyntäen synergiaedut. Periaatepäätöksen luonnoksessa ei ole tunnistettu (tai ainakaan mainittu) lainkaan käynnissä olevia muita saman aihepiirin työkokonaisuuksia.

Periaatepäätöksessä tulisi kuvata suhde kyberturvallisuuden keittämishjelmaan sekä erityisesti ”Tietoturvan ja tietosuojan parantaminen yhteiskunnan kriittisillä toimialoilla”-mietintöön (nk. TITUKRI-työ, Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 2021:1). Samoin huomiotta jää Huoltovarmuuskeskuksen ”Digitaalinen turvallisuus 2030” -ohjelma, jonka osana kehitetään mm. toimitusketjun kyberturvallisuutta. Nyt näiden osin päällekkäisten hankkeiden/vast. keskinäisriippuvuuksia, toimeenpanon koordinoitua tai vaadittavien resurssien lomittumista ei ole kuvattu mitenkään.

Huoltovarmuuskeskus on syksyllä 2020 julkaissut KYBERTURVALLISUUDEN NYKYTILA ERI TOIMIALOILLA – KARTOITUKSEN KESKEISET HAVAINNOT -raportin. Siinä tunnistettiin logistiikkaan liittyen useita kehittämiskohteita, joita kaikkia ei periaatepäätöksen luonnoksen kyberturvallisuuden toimenpidekokonaisuudessa kuitenkaan huomioida.

Yhteenveto

Puolustusministeriön hallinnonalan näkökulmasta periaatepäätöksen sisällön kolme päähavaintoa ovat:

- 1) Logistiikan digitalisaatiota tulisi käsitellä paitsi yhteiskunnan toimivuuden ja huoltovarmuuden myös kansallisen turvallisuuden ja maanpuolustuksen näkökulmasta.
- 2) Tiedon saatavuus on tärkeää, samalla on kuitenkin tunnistettava kansallisen turvallisuuden kannalta sensitiivinen tieto ja huolehdittava sen tietoturvasta.
- 3) Periaatepäätöksen kyberturvallisuuden toimenpidekokonaisuudessa tulisi kuvata liitännät ja kokonaiskoordinaatio muualla tapahtuvan logistiikkaan liittyvän kyberturvallisuuden kehittämisen kesken.

Kansliapäällikkö

Jukka Juusti

Neuvotteleva virkamies

Aulikki Pakanen

Jakelu LVM Liikenne- ja viestintäministeriö

Tiedoksi Pääesikunta